

Rådgivning till företag

Stödande instruktion för livsmedelskontrollen

Här kan du som inspektör läsa om din rådgivande roll.

Inspektören ska kontrollera men också ge råd

Kontrollmyndigheternas uppgift är att kontrollera om lagstiftningen följs och se till att livsmedelsföretagare följer den. Det är uppdraget livsmedelskontroll. Myndigheterna ska också ge råd och information. Detta framgår av 12 § i livsmedelslagen (2006:804) och av 6 -8 §§ i förvaltningslagen (2017:900). Dessa två uppdrag går till viss del i varandra, men det finns också anledning att se dem var för sig. Det ena uppdraget kan inte ersätta det andra. Exempelvis kan inte verifierande kontroller ersättas med rådgivning och information.

En företagare ska kunna förvänta sig service och ett visst stöd från kontrollmyndigheten. Samtidigt ska myndigheten kunna förvänta sig att företagaren själv tar ansvar för att omsätta stödet till åtgärder som passar i den egna verksamheten. Företagaren måste också på egen hand skaffa kunskaper för att driva sin verksamhet. Det understryks inte minst genom principen i lagstiftningen att det är företagaren som har ansvar och ska visa att hans verksamhet uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Det framgår bland annat av artikel 17 i förordning (EG) nr 178/2002 och av artikel 1, 1 a i förordning (EG) nr 852/2004. Till hjälp för företagare finns inom flera branscher riktlinjer och annan information som branschorganisationerna arbetat fram.

Grundläggande stöd är att informera i allmänna ordalag, till exempel att svara på frågor om vilken lagstiftning som finns och vad den i "normalfallet" innebär. Det kan också vara att ge information om hur företagaren kan skaffa sig kunskap eller att ge exempel på hur företagaren kan göra för att uppfylla ett krav i lagstiftningen.

Att tänka på vid rådgivning

Rådgivning kan skapa bättre möjligheter för en företagare att följa reglerna. Men rådgivning bör ges med viss restriktivitet och med tanke på möjliga konsekvenser i form av missriktad eller felaktig myndighetsutövning.

Delar av livsmedelslagstiftningen är målstyrd, där säkra livsmedel är det övergripande målet. Det viktiga är inte vilken lösning som väljs utan att målet uppnås. Inspektören kan inte garantera att den lösning som hen förordar är den lämpligaste för just den anläggningen. Om en inspektör har gett ett felaktigt råd eller ett råd som lett till en dyrare lösning än nödvändigt kan det uppstå krav på skadestånd. Se 3 kapitlet, 3 § i skadeståndslagen (1972:207). Det kan också vara så att om inspektören är den som föreslagit en lösning, kan hen senare hamna i en jävssituation eller i en intressekonflikt när lösningen ska prövas eller på annat sätt granskas av myndigheten.

Du som inspektör ska vara tydlig med vad som är råd och vad som är krav från myndighetens sida. Inspektörers iakttagelser, bedömningar och beslut har ofta mycket stor betydelse för företagarna. Det är därför av stor vikt att du som inspektör är medveten om att allt som du säger kan bli tolkat på ett visst sätt bara därför att det är en inspektör som säger det. Exempelvis kan saker som sägs uppfattas som krav utan att det var tänkt så.

Inspektören får inte heller rekommendera någon viss hantverkare, ett visst fabrikat, en viss teknik eller liknande.

Tänk på

- Ställ både tydliga krav och agera bollplank!
- Genom att företagaren själv får ta reda på lämpliga lösningar ökar också hen sin egen kompetens.
- Det är företagaren som känner sin verksamhet och dess förutsättningar bäst.

Broschyr om rådgivning inom livsmedelskontrollen

Broschyr om rådgivning för minskat matsvinn

